

Rhesymeg

Rheolir Addysg Grefyddol yn lleol gan Gyngor Ymgynghorol Sefydlog ar gyfer Addysg Grefyddol (CYSAG). Mae'n cynnwys tri phwyllgor: cynrychiolwyr prif draddodiadau crefyddol yr ardal, cynrychiolwyr athrawon a chynrychiolwyr yr awdurdod lleol. Prif swyddogaeth CYSAG yw, 'cynghori'r awdurdod ar y cyfryw faterion sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol ac â'r addysg grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn ag y bydd yr awdurdod yn eu cyfeirio at y cyngor neu ag y gwêl y cyngor yn dda'. (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11(1)(a))

Cred CYSAG Môn y dylai'r cyngor hwn fod yn seiliedig ar wybodaeth gyfredol gan obeithio y bydd y canllawiau sy'n dilyn yn galluogi penaethiaid i gefnogi CYSAG yn ei dyletswyddau.

Yn y gorffennol, mae CYSAG Môn wedi monitro addysg grefyddol ac addoli ar y cyd trwy:

- adolygu adroddiadau arolygu ESTYN;
- dadansoddi asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau ysgolion uwchradd yr Awdurdod Lleol;
- cael adroddiadau rheolaidd gan gynrychiolwyr y gwasanaeth ysgolion/ymgynghorol lleol;
- gwahodd athrawon a phenaethiaid i rannu enghreifftiau o arferion da gydag aelodau CYSAG.

Ni fydd Fframwaith Arolygu newydd ESTYN bellach yn cyfeirio'n benodol at Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd. Mae CYSAG Môn felly yn awyddus i fanteisio ar y cyfundrefnau a'r arferion a ddefnyddir ar hyn o bryd gan benaethiaid ac athrawon wrth iddynt baratoi at y Fframwaith Arolygu newydd. Penderfynwyd y byddai CYSAG yn cyflawni ei chyfrifoldebau statudol trwy wahodd ysgolion i rannu eu hunan arfarniad o Addysg Grefyddol, addoli ar y cyd a datblygiad ysbrydol a moesol disgyblion gyda'r aelodau.

Gofynnir yn garedig i ysgolion cynradd ac uwchradd gyflwyno crynodeb o hunan arfarniad yr ysgol i sylw clerc CYSAG Môn.

Manylion cyswllt:

Enw (Clerc CYSAG): Gareth Jones

Cyfeiriad: Adran Dysgu Gydol Oes, Ffordd Glanhwfa, Llangefni.

Ers 2008, mae CYSAGau ar draws Cymru wedi mabwysiadu neu addasu'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol (APADGOS, 2008) fel eu maes llafur cytûn lleol. Mae aelodau'r Panel Ymgynghorol Cenedlaethol Addysg Grefyddol wedi croesawu'r cysondeb hwn ar draws Cymru gan eu bod wedi gallu cydweithio i baratoi canllawiau cyffredin i ysgolion a ChYSAGau. Mae amryw o GYSAGau yng Nghymru wedi mabwysiadu cyfundrefn neu broses debyg i'r un a amlinellir yn y ddogfen hon.

Enw'r Ysgol: Y Ffridd Gwalchmai

Addysg Grefyddol

Cwestiwn Allweddol 1: Pa mor dda yw'r deilliannau mewn Addysg Grefyddol?

- Seilir yr hunan arfarniad ar arsylwadau gwersi, arfarniadau o waith disgyblion a chyfweliadau â disgyblion.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol) a chynnwys arfarniad o asesiadau athrawon ac/neu ganlyniadau arholiad.

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 1 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Safonau mewn Addysg Grefyddol – cynnydd mewn dysgu

Y CYFNOD SYLFAEN

Yn ystod blynyddoedd y Cyfnod Sylfaen mae mwyafrif y disgyblion yn gallu trafod a dwyn i gof wybodaeth gyflwynwyd yn ystod y gwersi. Maent yn ymholi yn synhwyrol o fewn eu gallu ar agweddau sydd o ddiddordeb iddynt.

Defnyddient eirfa briodol i gyflwyno gwybodaeth am eu teimladau.

Mae'r gallu i drafod teimladau yn agored yn datblygu.

Maent yn dechrau cysylltu symbolau crefyddol a'r byd o'u cwmpas,

CYFNOD ALLWEDDOL 2

Ym mlynnyddoedd 3 a 4 gwyr y disgyblion yn dda am grefyddau eraill. Maent yn gallu cysylltu symbolau a chrefyddau ac yn trafod hynny yn rhwydd ac yn wybodus. Sylweddolant werthoedd crefydd i grwpiau penodol a pwysigrwydd parchu hynny yn y byd eang. O'u astudio yn fanwl sylweddolant fod tebygrwydd rhwng gwahanol greddoau.

Ym mlwyddyn 5 a 6 adeiladant ar wybodaeth flaenorol gan ymestyn gwybodaeth i gynnwys disgrifiadau ac arferion o greddoau neilltuoel. Gallent drafod arferion credoau a sylweddoli pa effaith gaiff crefydd ar fywydau credinwyr gan gysylltu'r credoau a'i gilydd.

Yn ystod amser cylch gall mwyafrif disgyblion gyfleu sut maent yn teimlo, mynegi barn a chynnig sylwadau syml ar syniadau plant eraill.

Ym mrig yr ysgol gall disgyblion gyfleu eu teimladau yn fwy pendant gan roi rhesymau dros eu safbwyntiau. Maent hefyd yn ymwybodol sut mae teimladau disgyblion eraill yn cael effaith ar eu bywydau hwy.

Mae'r eirfa grefyddol a gyflwynwyd ym mlwyddyn 3 a 4 yn datblygu yn dda gyda disgyblion blwyddyn 5 a 6.

Gall y disgyblion drafod o fewn eu profiadau personol a mynegi barn yn eithaf rhwydd am faterion crefyddol a astudiwyd.

Materion i gael sylw

CYFNOD SYLFAEN

- Parhau i ddatblygu sgiliau cysylltu symbolau crefyddol ar byd o'u cwmpas.
- Sicrhau defnydd effeithiol o'r termau a gysylltir a chrefydd.

CYFNOD ALLWEDDOL 2

- Ymestyn sgiliau trafod a dod i benderfyniad drwy fynegi barn.

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfoddhaol	
-----------------	--	-----------	---	----------------	--	-------------------	--

Cwestiwn Allweddol 2: Pa mor dda yw'r ddarpariaeth mewn Addysg Grefyddol?

- Dylai hunan arfarniad ystyried y dangosyddion canlynol: yr amser a roddir i'r pwnc, gwybodaeth bynciol, arbenigedd a datblygiad proffesiynol yr athrawon, addasrwydd y rhaglen astudio ac amrediad yr adnoddau dysgu a ddefnyddir.
- Mae arfarniad o arsylwadau gwersi a gwaith disgyblion yn caniatáu i benaethiaid a phenaethiaid adran i ddod i farn am ansawdd yr addysgu mewn gwersi Addysg Grefyddol o fewn yr ysgol, a'r graddau y mae disgyblion yn cael eu cymell a'u hannog i gyrraedd safonau uchel.
- Dylai ysgolion cynradd gyfeirio at y ddarpariaeth 'Pobl, Credoau a Chwestiynau' ar gyfer dysgwyr y Cyfnod Sylfaen yn ogystal ag Addysg Grefyddol yn CA2.
- Dylai ysgolion uwchradd gyfeirio at CA3, CA4 a CA5 (Astudiaethau Crefyddol ac Addysg Grefyddol).

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adrannau 2.1 ac 2.2 a'r Maes Llafur Cytûn Lleol

Yr addysgu: cynllunio ac amrediad o strategaethau

Y CYFNOD SYLFAEN

- Neilltuir sesiwn ar gyfer Addysg Grefyddol yn y cyfnod sylfaen. Addysgir y maes gan athrawes CPA .
- Mae athrawon y Cyfnod Sylfaen yn gyfarwydd â'r fframwaith enghreifftiol cenedlaethol ar gyflwyno Addysg Grefyddol gan adnabod y sgiliau penodol sy'n ymwneud â phobl, credoau a chwestiynau drwy'r meysydd Gwybodaeth a Dealltwriaeth o'r Byd a datblygiad Personol a Chymdeithasol Lles ac Amrywiaeth Ddiwylliannol.
- Mae'r plant yn cael amrywiaeth o brofiadau sy'n rhoi cyfle iddynt wneud cynnydd mewn gwybodaeth a dealltwriaeth a sgiliau trafod a rhesymu.
- Mae adnoddau storïol, llyfrau gwybodaeth, llyfrau mawr, arteffactau, adnoddau TGCh, ymweliadau/ymwelwyr i'r ysgol i gyd yn creu diddordeb ac yn cyfoethogi'r ddarpariaeth yn y maes.
- Annogir y plant i ddysgu parchu llyfrau a gwrthrychau sanctaidd a dod yn gyfarwydd â rhai o'r hanesion ynghlwm â hwy ynghyd â dysgu am arwyddocad digwyddiadau crefyddol arbennig.

Mae'r agweddau Crefyddol o fewn y meysydd yn cael eu darparu yn dda yn y Cyfnod Sylfaen.

CYFNOD ALLWEDDOL 2

- Neilltuir sesiwn o o leiaf awr ar gyfer Addysg Grefyddol ar draws Cyfnod Allweddol 2. Addysgir y maes gan athrawes CPA o flwyddyn 3 i 6.
- Mae'r ddarpariaeth yn dda ar draws y cyfnod gyda'r cynlluniau yn sicrhau dilyniant a datblygiad.
- Annogir y disgyblion i ddod wyneb yn wyneb a chwestiynau mawr bywyd. Pwy wyf fi? Beth sy'n iawn? er mwyn datblygu eu sgiliau ymholi. Datblygir ochr ysbrydol a moesol drwy : *feithrin ysbryd gymunedol, hyrwyddo gwerthoedd da a gofalu am eraill. Yn ystod y flwyddyn bydd sawl cyfle i gefnogi gwahanol elusennau.*
- Manteisir ar gyfleoedd i fynd a plant allan ar ymweliadau â addoldai. Yn flynyddol bydd y plant yn paratoi gwasanaeth Nadolig ar gyfer un o'r capeli lleol.

Mae ansawdd addysgu a'r ddarpariaeth yn Cyfnod Allweddol 2 yn dda.

Materion i gael sylw

Y CYFNOD SYLFAEN

- Parhau i gynnig profiadau diddorol a gwerthfawr.
- Parhau i annog y plant i ddatblygu sgiliau meddwl
- Trafod gyda chyd athrawon a bod yn ymwybodol o chyfleoedd ac adnoddau newydd

CYFNOD ALLWEDDOL 2

- Parhau i hybu ymwybyddiaeth o amrywiaeth diwylliant cyfoes
- Parhau i osod MPLI a rhoddi cyfle i'r plant fyfrio ar y dysgu.
- Parhau i ddatblygu tasgau ymestynol ar gyfer disgyblion mwy galluog

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfoddhaol	
----------	--	----	---	---------	--	------------	--

Addoli ar y Cyd

Pa mor dda yw'r ddarpariaeth ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy'r addoli ar y cyd yn cydymffurfio â'r gofynion statudol?

Ydy ✓

Nac ydy

Cyfeiriadau: Fframwaith Arolygu ESTYN Adran 2.3.1, 'Arweiniad atodol ar arolygu Addoli ar y Cyd mewn ysgolion anenwadol' (ESTYN, Medi 2010) , 'Addysg Grefyddol ac Addoli ar y Cyd' (Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94)

Nodweddion da mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

Darperir addoli ar y cyd yn ddyddiol ar lefel dosbarth ac ysgol. Mae'r addoliad yn gyfan gwbwl o natur Gristnogol. Mae gan rieni hawl i eithrio eu plant os dymunant.

Mae'r addoli ar y cyd yn gyfle i feithrin datblygiad moesol, cymdeithasol a diwylliannol y disgyblion. Mae'n hyrwyddo ethos a gwerthoedd.

Mae'r plant yn cael eu hannog i wrando, gwylio a myfyrio ar yr addoliad.

Fel rhan o'r addoliad bydd y plant yn cael cyfle i ganu, gweddio ac i ddarllen. Hefyd manteisir ar y cyfle yma i ddatblygu agweddau ar ABaCh a Dinnasyddiaeth Fyd Eang.

Yn achlysurol bydd siaradwyr gwadd yn dod i gyflwyno neges neu sgwrs i'r plant. Bydd cyfle iddynt gymryd rhan flaenllaw yn y gweithgareddau ac actio rhannau o storïau'r Beibl.

Ar y cyfan mae'r ddarpariaeth yn dda.

Materion i gael sylw mewn perthynas ag ansawdd yr Addoli ar y Cyd

- Efelychu yr arferion rhagorol ymhob gwasanaeth
- Datblygu ymhellach ethos yr addoliad er mwyn iddo adlewyrchu rhywbeth sydd ar wahân i weithgareddau arferol yr ysgol ar bob achlysur
- Sicrhau fod cyfrifoldebau wedi eu rhannu a'r holl staff yn deall eu cyfrifoldebau mewn perthynas ag A ar y C

Rhagorol		Da	✓	Digonol		Anfoddhaol	
-----------------	--	-----------	---	----------------	--	-------------------	--

Llofnod: Henry Jones

Dyddiad: 11.09.15